

Tocqueville en de huidige stand van zaken in Amerika -9

Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
Maieutiek 2018

Openheid en Amerika's democratie

Effecten van

- Concurrentie t.b.v. welvaart,
- Patriottisme,
- Rol van de pers,
- Rol van geld,
- Rol van de meerderheid,
- Media vandaag de dag,
- Voorbij waarheid en leugen; de bullshitter

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-9

Welvaart is credo volgens Tocqueville

- Of het nu gaat over literatuur, poëzie, wetenschap of kranten, het opvallende basis kenmerk van alle Amerikaanse inspanning is gelegen in concurrentie tussen gelijken gericht op materiele welstand.
- Iedereen is arm geweest en wil dus behouden en meer vergaren. Dat gaat ten koste van de aandacht voor het lange termijn eigenbelang en de res publica.(bourgeois)

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-9

Materialisme en groepsgedrag

- “in geval van twijfel klampen de mensen zich uiteindelijk alleen vast aan hun instincten en materiële belangen, die naar hun aard heel wat zichtbaarder, tastbaarder en permanenter zijn dan meningen.” (207)
- De vrijheid van meningsuiting wordt vooral beperkt door het in de smaak willen en moeten vallen bij de meerderheid.

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-9

Patriottisme

“Er is niets zo hinderlijk in het dagelijks leven als dit lichtgeraakt patriottisme van de Amerikanen. De vreemdeling wil heus wel veel dingen in hun land prijzen, maar soms wil hij ook wel eens iets mogen afkeuren, en dat recht ontzegt men hem volledig.

Amerika is dus een land van vrijheid, waar, om niemand te kwetsen, de vreemdeling niet vrijelijk mag spreken, noch over particulieren, noch over de staat, noch over de bestuurden, noch over de bestuurders, noch over staatsondernemingen, noch over particuliere ondernemingen; over niets uiteindelijk van wat men er aantreft, behalve misschien over het klimaat en de bodem, hoewel er ook nog wel Amerikanen te vinden zijn die deze twee zaken willen verdedigen als hadden zij aan de schepping ervan zelf meegewerkt.” (258)

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-9

Kleingeestig en zelfingenomen vindt Tocqueville

“Het geringste verwijt kwetst haar, de minste pikante waarheid brengt haar buiten zinnen, en men moet alles prijzen: van haar taalgebruik tot haar meest solide deugden. Geen enkele schrijver, hoe beroemd ook, kan zich onttrekken aan deze verplichting om zijn medeburgers te bewieroken. De meerderheid leeft dus in een permanente staat van zelfaanbidding; alleen dankzij vreemdelingen of hun eigen ervaring krijgen de Amerikanen oog voor bepaalde waarheden.”(278)

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-9

Persvrijheid

“De meest verlichte Amerikanen wijten de geringe macht van de pers aan deze ongelofelijke verspreiding van haar krachten: het is een axioma van de politieke wetenschap in de Verenigde Staten dat de effecten van kranten alleen geneutraliseerd kunnen worden door hun aantal te verveelvoudigen. Ik kan me niet voorstellen dat een zo evidente waarheid bij ons nog niet meer gemeengoed is geworden.” (204)

Maar ook:

“ In de Verenigde Staten heeft elke krant apart weinig macht, maar de periodieke pers is, na het volk, de eerste der machten. Dat meningen die onder invloed van de persvrijheid in de Verenigde Staten worden gevormd, dikwijls hardnekkiger zijn dan meningen die elders onder de invloed van de censuur tot stand komen.” (205)

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-9

Media en geld

- Vandaag de dag wordt onafhankelijke nieuwsgaring steeds moeilijker. Ook kwaliteitskranten moeten hun lezers zien vast te houden.
- Media wordt (ook) aangestuurd door geld; jonge mensen die voor advertentie-inkomsten newsfeeds geven over Trump of Rusland.

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-9

Post truth

- 'Duizenden dollars voor jongeren in Macedonië voor verspreiden nepnieuws'
- Jongeren in Macedonië verdienen duizenden dollars door op internet nepnieuws over de Amerikaanse verkiezingen te verspreiden die Donald Trump in de kaart speelt, (bron [BuzzFeed](#)). De jongeren hebben zo'n 140 sites gebouwd, die eruit zien als nieuwsmedia. Ze verspreiden hun artikelen via Facebook en zodra een gebruiker op de website terecht komt, verdienen de jongeren geld.

<https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/dit-was-het-jaar-van-post-truth-hoe-heeft-het-zo-ver-kunnen-komen-~b4607e36/>

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-9

Maar al is er echt nieuws...

- Er is geen tijd voor verdieping omdat iedereen bezig is met welstand, maar men heeft er ook geen oog voor. Men wil in alles snel resultaat, niet te moeilijk en niet te abstract. Elke denkinspanning moet nuttig zijn.
- “Terwijl aristocratische naties niet voldoende gebruikmaken van algemene ideeën en daarvoor dikwijls een ondoordacht misprijzen aan de dag leggen, zijn democratische volken daarentegen altijd bereid dergelijke ideeën te misbruiken en er zonder terughoudendheid in vuur en vlam voor te raken.”(457)

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-9

Meerderheid wil dit...

“Met de opvattingen van het grootste aantal achter zich en gesterkt door zijn medewerking, veroorloven zij zich dingen waarover een Europeaan, die toch wel gewend is aan het schouwspel van de willekeur, zich nog verbaast. Zo leidt de vrijheid tot gewoonten die haar ooit fataal kunnen worden.”(276)

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-9

De *bullshitter* en de meerderheid

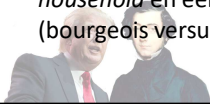
- De *bullshitter* doorkruist alle ingewikkelde en trage besluitvorming waar de democratie bol van staat.
- Hij prikt de pogingen van andere politici om de meerderheid te paaien door als onechte verkiezingspraat.
- “De *bullshitter* is namelijk bij uitstek in staat te zijn wat een flink deel van de kiezers in westerse samenlevingen verlangt van zijn politici: authentiek, dominant en autoritair.” (Rob Wijnberg in de Correspondent)

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-9

Democratie versus de *bullshitter*

- Nihilisme is gebrek aan eenheid, waarheid en waarden.
- Het cynisme gaat uit van dit gebrek, maar biedt geen alternatief.
- Het alternatief van Trump slaat aan bij een grote groep mensen in Amerika en ligt in het verlengde van wat Tocqueville beschrijft als de *politics of the household* en een gebrek aan *esprit public*.
(bourgeois versus citizen)

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-9